IX.

Ceva despre Paisie Veliciovschi şi Evghenie Bulgaris.

Studiind cu mult folos acel prea bogat tablou cultural şi literar pe care ni-l oferă cartea fundamentală a dlui Iorga[1], m'am oprit la următorul pasaj: „Paisie Veliciovschi sau Velitkovschi erà un Malorus, născut la Pultava, unde erà pe atunci Mitropolit poate vestitul cărturar grec Evghenie Bulgaris“[2]. Cunoscând biografia amândurora — fiind întru multe adept al exageratului principiu al lui Carlyle: Biography is the only true history — după cumpănirea chestiunii, am văzut că în timpul naşterii lui Paisie, E. Bulgaris n'a putut să fie mitropolit la Pultava. Paisie s'a născut, după însemnarea lui, la 21 Decemvrie 1722, adecă, după calendarul gregorian, în întâiele zile ale anului 1723, acuma două sute de ani[3], iară învăţatul Bulgaris s'a născut pe insula Corfu, în 1716 şi n'a devenit episcop de Cherson decât în 1775[4].

*

Tot acolo[5] este de îndreptat data naşterii şi morţii lui Bod (1712—1769).

Dr. Bitay Árpád.

X.

De unde şi-a luat Gh. Asachi denumirea de „Albina Românească“.

Nu trebue să insist aici asupra rusofiliei lui Gh. Asachi. Pe baza celor următoare aş fi aplecat să cred că acestui simţământ al lui i se datoreşte chiar şi denumirea celei dintâi gazete moldoveneşti «Albina Românească».

Ştim că «Albina Românească» şi-a început apariţia în 1829, supt ocupaţia nu prea uşoară rusească. Pe acel timp viaţa sufletească a Ruşilor a fost închisă hermetic înaintea ideilor liberale ale revoluţiei franceze. Tipărirea a fost dată ca monopol la doi scriitori partizani ai absolutismului: Greč (1787—1867) şi Bulgarin (1789—1859). În redactarea lor a apărut oficiosul guvernului rusesc, organul reacţiunii *Sjevernaja Pčera* (Albina Nordică).

Cred că Asachi, solicitând permisiunea autorităţilor ruseşti, spre a-şi puteà începe editarea gazetei sale, şi-a ales denumirea de «Albina Românească» şi din rusofilie şi din oportunism, vo-

[1] *Ist. Lit. Rom. în sec. al XVIII-lea*, vol. II.
[2] *O. c.* p. 390.
[3] Ştefan Berechet, *Documente Slave*, Bucureşti, 1920, p. 55.
[4] *Kirchliches Handlexicon*, I (München 1907), col. 778.
[5] P. 177 n. 2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BDD-A14664 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul“
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:04

ind oarecum să indice tendinţa şi sufletul gazetei sale, pe care eră să o înceapă[1].

XI.

Kičera şi Minčol.

Studiind urmele şi rosturile «Vlachilor» din Nordul foastei Ungarii, îñ comitatele Sáros şi Árva, am găsit de două ori denumirea de Kičera pentru munte în Arva; odată pe cea de Minčol în Árva şi Trencsén[2]. Mai este de relevat că unul din cei mai înalţi munţi în colţul sud-estic al Arvei se numeşte până în ziua de azi: Osobita[3].

Dr. Bitay Árpád.

XII.

Notă la pag. 373.

G. Giuglea derivă cuvântul *buiestru* din **bojester*, respingând etimologia mea **ambulester*. Etimologia sa e foarte ingenioasă şi ademenitoare, mai ales în urma addendei de la pag. 401, prin care şi faptul real vine în sprijinul ei[4]. Dacă totuşi ţin mai departe la etimologia mea, nu este pentrucă n'am tăria să mă despart de-o explicare ce mi-a procurat in momentul găsirii o mare bucurie, ci pentrucă ea mi se pare că are avantajul că incadrează cuvântul românesc în însaşi familia termenilor romanici care exprimă aceeaşi noţiune şi pentrucă şi în alte limbi (d. ex. în germ. *Pass*, *Passgang*) numirea buiestrului se dă după păşirea caracteristică cu piciorul dinainte şi dinapoi de-odată (ca la cămilă, urs, elefant), care se aseamănă cu pasul sau umbletul omului. Termenul *boja*, pe care la noi nu-l mai regăsim în nici o altă formă, este răspândit în Romania apu-

[1] V. A. Brückner, *Geschichte der russischen Literatur*, Leipzig, 1905. Mai ales p. 223 ş. u. Brückner însă nu vorbeşte despre foi. Fişa pe care îmi însemnasem notiţa aceasta s'a pierdut, aşa că nu-s în stare a da amănunte mai precise. Însă cred că cercetarea izvoarelor ruseşti mi-ar întări părerea.

Pentru Bulgarin v. şi *Geschichte der polnischen Literatur* de acelaşi, p. 571.

[2] Aşadar este de lăţit teritoriul de întâlnire al termenului «Chicera şi Minčol» zugrăvit de dl N. Drăganu în *Dacoromania*, I, pp. 117—120.

[3] V. şi în *Az Osztrák-Magyar Monarchia Képben és Irásban* XV, Magyarország V, pp. 366—8.

[4] Lipsindu-ne posibilitatea de comparare cu alte exemple, nu ştim care e desvoltarea lui *je* după vocală. Nici *trajecta* > *treaptă*, în care *j* pare a fi numai grafic, nu poate fi citat împotriva etimologiei, nici *ejecto* > *aiept* în favorul ei, căci avem şi *jectare* > *ieptă*, deci *j* nu poate fi considerat intervocalic, ci iniţial.

BDD-A14664 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:04